

ÁLLATVÉDELEM

○○○ A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE ○○○

○○ KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN ○○

IX., Ernő-utca 11—13. sz. Telefon 85—12.

Ezen lap közleményeinek utánnymását nemcsak szívesen megengedjük,
hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. || Előfizetési ára 1 évre 2 korona

III. ÉVFOLYAM

1906. JULIUS

.. 7. SZÁM ..

Dr. Verédy Károly †

Súlyos veszteség érte az Országos Állatvédő Egyesületet dr. Verédy Károly királyi tanfelügyelő e hó 4-én történt hirtelen elhalálása alkalmából. Egyesületünk elvesztette egykori elnökét, ki 1891—1899-ig a legnagyobb odaadással vezette az egyesület ügyeit. Az ő elnöksége idejére esett a XII. nemzetközi állatvédő kongresszus is, melyet Budapesten, 1896-ban, július hó 18—21-ig tartottak meg, melynek üléseit mindvégig ő vezette. Kiváló érdeme volt az elhunytnak, hogy ő vitte be az állatvédelem eszméit a tanítói karba és lendítette fel azok

körében, akik a legnagyobb szolgálatot tehetik az ügynek.

Ezen odaadó munkálkodását az egyesület méltóképp meg is hálálta, amennyiben az elnöki állástól való megválásakor díszelnökének választotta meg.

Egyesületünk az elhunyt ravatalára koszorút helyezett, a temetésen küldöttségileg képviseltette magát és az elnök részvétiratot intézett az elhunyt özvegyéhez. Mélyen érzett részvétünknek ez úton is kifejezést adunk.

Áldás, békesség legyen vele.

Az Országos Állatvédő-Egyesület tisztelgése gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter urnál.

Az O. Á. V. E. válaszmánya f. évi május hó 29-én tartott ülésén elhatározta, hogy küldöttség útján tolmácsolja háláját és köszönetét gróf Apponyi Albert miniszter urnál azon elhatározásért, hogy az egyesület kezdeményezésére és felterjesztésére rendeleti úton honosította meg a „Madarak és fák napja“ intézményét. Ezen elhatározás folyományaképp június hó 19-én *Herman Ottó* az ornithológiai központ főnökének, mint az egyesület tiszteletb. elnökének vezetése mellett *K. Nagy Sándor* törvényszéki bíró tb. alelnök. *Dr. Kukuljevic József* m. kir. állatorvos szerkesztő és *Franke Ágost* egyesületi titkár urakból álló küldöttség tisztelgett az egyesület nevében a miniszter urnál.

Herman Ottó a következő beszédet intézte a miniszter urhoz:

Nagyméltóságú Miniszter úr!

Akik Nagyméltóságod kegyes színe előtt megjelentünk, az Országos Állatvédő-Egyesület közgyűlésének határozatából, így ennek a humanitárius testületnek egyeteme óhajására jöttünk, azért, hogy a szívek mélyéből fakadó hálát és köszönetet mondjunk a „Madarak és Fák napjának“ az ország elemi népiskoláiban való behozataláért.

Mi sértenők Nagyméltóságodat, hogyha itt, ez alkalommal, a „Madarak és Fák napja“ jelentőségének fejtegetésébe bocsátkoznánk. A nemzet — és hozzátesszem a művelt világ — ismeri azt a magas színtáját, amelyet Nagyméltóságod a humanitás terén elfoglal s amelynek az az intézkedés is kifolyása, amelyért mélyen érzett hálánk nyilatkozik meg. És sérteném különösen én, kire a közgyűlés a vezetés tisztét ruházta, ha taglalásba bocsátkoznék, mert hiszen a múltban a leg-erősebb küzdelmek közepette, elég közel állottam Nagyméltóságodhoz és így alkalmam volt közvetlenül szívébe betekinteni, azokat az erkölcsi rugókat felismerni és tisztelni tanulni, amelyek vezérlik, amelyeket soha meg nem tagadott.

Mi erkölcsi kötelességet látunk abban, hogy Nagyméltóságod tettéből kiindulva kegyes színe előtt küldőink nevében fogadalmat tegyünk és ez az, hogy minden, ami az intézmény felvirágoztatásához szükséges és ami szerény értelmi és anyagi erőnktől telik, részünkről buzgósággal és odaadással meg fog történni. Mi ismerjük kötelességünket és átérezzük, hogy ott, ahol nemes ügyben a hatalom a társadalommal összefog és csak ott, biztos a siker. Hálánkat és köszönetünket evvel a fogadalmal pótoljuk meg, abban a biztos reményben is,

hogy Nagyméltóságod erkölcsi támogatását a jövőben birni fogjuk.

Meg vagyunk győződve, hogy a „Madarak és Fák napja“ meg fogja éreztetni jótékony hatását a jövő nemzedékben, melyre már zsenge korában nemesen idomító lesz, sőt, hogy ez a hatás gazdasági tekintetben is meg fog nyilatkozni. Ezért a jótékony hatásért minden épszívű magyar ember és magyar nő áldani fogja annak a férfinak majdan emlékét is, akinek nevéhez a madarak védelme és a fák szeretete fűződik. Ugy legyen!

*

Ezen beszédre *Apponyi Albert* gróf miniszter ur a következőkben válaszolt:

„Tisztelt Uraim! Nagy örömmre szolgál, hogy önöket, mint az O. Á. V. E. kiküldötteit itt e helyen üdvözölhetem. Örömemre szolgál, hogy éppen egyik igen tisztelt barátom és volt képviselőtársam vezetése alatt jelentek meg és szívesek voltak az egyesületnek irántam érzett jóindulatát tolmácsolni. Megnyugvás tölt el, hogy azon rendelet, melyet a „Madarak és Fák napja“ érdekében részint azon egyesület kezdeményezésére, melyet most itt önök képviselnek, részint pedig amerikai utam alatt tett tapasztalataim révén kiadtam azon célzattal, hogy ezen nemes ügy és eszme már a gyermeki szívekben mint legalkalmasabb és legfogékonyabb talajban gyökeret verjen — mindenütt a legnagyobb tetszésre talált. Hiszem, hogy ezen rendelet, melynek fontosságát igen tisztelt szónokok, az én kedves barátom itt tolmácsolt, meg fogja hozni gyümölcsét. Biztosítom az urakat, hogy ez részemről csak mintegy *kóstolónak* adatott ki és én a jövőben az önök által itt képviselt eszméket és törekvéseket még hathatósabban fogom támogatni, mert magam is meg vagyok győződve róla, hogy gyermekeinket nemcsak oktatni, hanem a nemes eszmékre nevelni is kell. Az önök által képviselt eszme igen is alkalmas a fogékony gyermeki szívek nemesítésére.

Midőn még a magam részéről újlag kijelentem, hogy tőlem telhetőleg kérésüknek és törekvéseiknek mindig támogatója leszek, hálás szívvel köszönöm ugy az önök által képviselt egyesület egyetemének, mint önöknek az irántam tanusított jóindulatot és azt a további munkálkodáshoz is kérem. Igen örvendtem szíves megjelenésüknek.“

Ezek után *Herman Ottó*, a küldöttség vezetője egyenkint bemutatta a megjelenteket, akikhez egyenkint is egynehány köszönő szót mondott a miniszter ur.

Az állatok jogai és az embernek kötelességei az állatok iránt

VII. Az emberek kötelességei.

Az előbbi fejezetekben elmondottak némi adatokat szolgáltatnak ahhoz, hogy az állatok minő, sok részben áldozatai felesleges üldözésnek és mivel nemcsak az általános felfogás, de a természet és társadalom mai rendje minden tekintetben alárendeli az állatokat az emberek érdekeinek, való vagy vélt szükségleteinek és igényeinek, az állatoknak jogai mint ilyenek általánosan elismerve nincsenek, komolyon soha és sehol megvitatva, megállapítva vagy éppen codifikálva nem lettek.

Ha mégis az állatok jogairól beszéltünk, azt azért tettük, hogy ama fenkölt és mély gondolkodású tudósokra reá mutathassunk, akik az állatok jogainak kérdését eléggé komolynak és érdemesnek tartották arra, hogy afölött elmélkedjenek és véleményt mondjanak.

Az előbbi fejezetekben idézett nagyevű tudósok nyilatkozataiban az állatoknak jogai mellett sok értékes és becses érv foglaltatik. De ezek a nyilatkozatok csak arra szolgálhatnak, hogy azok gondolkodásra serkentsek a társadalmat és anyagát képezzék a kérdés megvitatásának és egy nemesebb közfelfogás irányításának.

A gyakorlati életből folyó tény az, hogy az állatok el nem ismert jogaival szemben az emberek kötelességeit kell szembe állítani.

Azt hiszem, hogy ha a súlyt erre fektetjük, jóval könnyebben megközelíthetjük a társadalom szívét és lelkiismeretét.

Midőn azt az elvet állítjuk fel, hogy szükségte nélkül ne kegyetlenkedjünk, hogy élő lényeket szükség nélkül ne üldözzünk, ne kinezünk és ne ölünk, azt hiszem olyan elvet mondtunk ki, mely minden valóban művelt ember gondolkodásában és szívében viszhangra fog találni.

A mondott elv nem jelenti azt, hogy támadjuk az állatok husának emberi táplálékra való felhasználását, hogy támadjuk föltétlenül a vadászatot, a lóversenyeket, a vivisekciót, stb., hanem igenis jelenti azt, hogy a művelt társadalomtól elvárhatjuk, sőt követelhetjük, hogy mindenütt ott, ahol az állat akár gazdasági, tudományos vagy időtöltési szempontból az embernek szolgálatára áll, minden irányban figyelem fordítassék arra, hogy a valódi humanizmus és szeretet követelményei szem előtt tartassanak.

A társadalmat meg kell győzni arról, hogy az állatvilágnak nem rendeltetése az, hogy életével és halálával az embernek feltétlenül szolgáljon, hanem hogy, az ember csak a jus fortioris révén ura az állatvilág-

nak, amiből nem az következik, hogy az állatok minden körülmények között nagy és szükségtelen szenvedések áldozatai legyenek, hanem ellenkezőleg az, hogy az ember, ki magasabb szellemi erejénél és színvonalánál fogva az állatvilágot saját igényeire és szükségleteire felhasználja és kihasználja, az állatok irányában sem feledkezzék meg az őt kötelező humanizmus követelményeiről.

Azt hiszem, hogy az állatvédelem eszméjének leghathatósabban akkor teszünk szolgálatot, ha meggyőzzük a társadalmat arról, hogy az állatvédelem nem annyira az állatok jogainak egyoldalról nemes hévvel felkarolt, másoldalról pedig rideg józansággal leczáfolt és lekicsinyelt elveinek alapján emelkedő általános érvényre, hanem azon az alapon, hogy egy művelt társadalomban, mely a valódi humanizmusnak hódol, mely a jó és nemes érzület ápolását és fejlesztését tartja kötelességének és feladatának: az állatok védelmének általánosítása magától értetődő követelmény.

Ez a tétel az, melyet az állatvédelemnek legridegebb ellenesei sem támadhatnak meg.

Minden kétségen felülálló igazság az, hogy még a legapróbb kegyetlenkedések is, melyeket gyermekek az állatokkal elkövetnek, az „erősebb“ önértetének nyers és durva nyilvánulásai. És ezek a nyilvánulások a leendő ember szívemességének és emberséges gondolkodásának, mondjuk erkölcsének rovására a gyermekévekben elfásítják és megkeményítik a gyermekszívet, majd megerősödnek a serdülő korban és vad-sággá fajulnak a felnőtt emberben.

Ki fogja tagadni, hogy azokból a gyermekekből, akik időtöltésből állatokat kineztek és öldöstek és azok vergődésében gyönyörködtek, olyan emberek válnak, akik pl. mint gazdák vagy béresek, tehenészek, lovasok vagy kocsisok, útlegekkel és kinezásokkal bántalmaznak a gondjaikra bizott állatokat, elhanyagolják azoknak ápolását nem gondozzák azoknak jogos igényeit és ezúton számtalan esetben az állatok értékét lényegesen csökkentik és ki tagadhatná azt, hogy ott a hol az ilyen szívben és kedélyben elvadult egyének tömege túlnyomó az állatállományban fekvő nagy nemzeti vagyona nézve egy országosnak mondható káros tényezőt képez.

De ki fogja tagadni azt is, hogy az az ember, akiben gyermekkorától fogva az állatok kinezása révén a szelidebb érzület hiányzik, aki a gondjaira bizott állattal embertelenül bánik, embertársaival szemben sem lehet emberséges és alkalomadtán emberek irányában is ép oly kegyetlen és szívtelen lehet, mint az állatok irányában. Azt a kocsisot, aki pl. a véletlenül megbotló vagy

a terhet nem bíró lónak vagy azt a lovászt, aki egy ficzkándozó háti-lónak esztelen felindulásában fejét ütlegeli, — képesnek tartom arra is, hogy ha rajtakapás nélkül teheti, megtámadja egy-egy embertársát gyakran a legjelentéktelenebb ötletből. És itt is áll az, hogy ott, ahol a népben is ilyen nyers elemek tömegesen vagy éppen többségben vannak, verekedés és késelés, rablás és fosztogatás, rombolás és gyújtogatás jóval sürűbben népesítik be a börtönöket.

Az az ember, ki gyermekkorában állatok kinzásában és öldöklésében, üldözésében és szenvedéseiben gyönyörködött, fog-e segítségére sietni a balesetnek áldozatul esett szerencsétleneknek, a vízben vergődő fuldoklónak, az égő házban jajveszékő gyermekeknek?

Vég nélkül folytathatnám ebben az irányban fejtegetéseimet, de azt hiszem, minden gondolkodó és nemesen érző ember egyetérteni fog velem abban, hogy a művelt társadalomnak emberségesen gondolkodó és érző egyéneknek és tömegeknek kellene felépülnie és nyugodnia. Emberséges érzületű embereket pedig kegyetlenkedő gyermekekből nevelni nem lehet.

A felnőtt embert, akinek természete már elvadult, megszelidíteni alig lehet, de azon kell lennünk, hogy a gyermekek helyes irányban való nevelése útján olyan nemzedékeket teremtsünk, melyek a mai kor finomult humanizmusának színvonalán állanak.)*

Az emberiség nemes irányban való folytonos haladásáért, a társadalom etikai színvonalának a lehető fokra való emeléseért lelkesedő emberbarátok és államférfiak egyik legszebb és leghálásabb feladatának, sőt kötelességének ismerjük, hogy szüntelen, szívós kitartással és bátor erélyvel szorgalmazzák az állatvédelem eszméinek terjesztését, az állatvédelemnek, az állatok ismerésének és szeretetének az iskolákban való általános és beható tanítását, hogy ezáltal nemcsak és nem annyira az állatokat, mint inkább az embereket megvédjék a rossz indulatoktól, a társadalmat a gonosztevéktől és hogy a minden élő lények iránt való igaz szeretetnek a gyermekszívekbe való beoltása révén a valódi humanizmus megértésére és gyakorlására alkalmas emberiség keletkezzék.

Mády Izidor.

*) Gyakori látogatója vagyok a Budapesti Állatkertnek és tapasztalataim a közönségnek az állatok irányában való viselkedésére nézve a lehető legkedvezőtlenebbek. Mindenféle kinzásokat nemcsak gyermekek, hanem az u. n. intelligens osztályhoz tartozó, kifogástalanul öltözködött felnőttek is művelnek, akik szó nélkül nézik azt is, ha a gyermekek az állatokat percenkig tartó kavics és kődobálással célba veszik. Mindezek elszomorító tanúságot tehetnek arról, hogy mennyire szükséges az embereket emberekké nevelni.

Az állatvédelem terjedése hazánkban.

Irta: Dr. Kukuljević József.

Midőn mintegy félszázad előtt megalakult az első állatvédő egyesület, gunyos mosolylyal fogadták. Kevés tag jelentkezett, a vezetőség nem volt képes a köz tudatot meggyőzni arról, hogy az állatvédelem nem beteges érzélgés, hanem reális alapokon nyugvó, szükséges faktora a mezőgazdaságnak s állattenyésztésnek. Nem mondom én, hogy a gunyolódó emberek szívtelemek voltak mind, kivétel nélkül. Oh nem! Voltak közöttük művelt, jótékony emberek is, ezek azt mondták, hogy első sorban szűkölködő embertársainkról, s az elhagyatott s veszendőnek induló gyermekekről kell gondoskodni. Ha nem ütközünk majd lépten-nyomon éhező, csenevész, gondozatlan gyermekekbe, hajléktalanul, betegesen csavargó, munkaképtelen aggokba: akkor gondolhatunk állatvédelemre; előbb nem. Ismét mások nevettek az eszméken és azt mondták: aki a mezők liliomait . . .

Ma már nagyon ritkán hallani ehez hasonló kijelentéseket. Hiszen mindenki tudja, hogy napról-napra fogynak a mezők, erdők, ligetek, berkek; azt is tudja mindenki, hogy egy-egy erdőirtás, mocsárlecsapolás. alkalmával az állatvilág, de főleg a madarak ezrei esnek áldozatul. Elveszítik létfeltételeik legfontosabbját: a fészkelő helyet, már pedig várja a szárnyashadat bármilyen dús táplálék, ha nincs alkalma fészkelni, odábszárnyal s lehet, hogy táplálékban jóval szegényebb helyen üt tanyát, ha csak alkalmas odút, vagy egyéb búvóhelyet lel.

Azt már jó ideje tudja s belátja minden gazda, hogy igavonó barma csak akkor teljesítheti kötelességét, ha jól tartja s legalább annyira amennyire megvédi az idő viszontagságai, de főleg béresei kegyetlenkedései elől.

A nép általában konzervatív hajlamú. Maradiságának oka talán a kényelemszeretet egyfelől, másfelől a bizalmatlanság minden újítással szemben, főleg akkor, ha nagyvárosból indul meg a mozgalom, s kezdeményezői nem a nép köréből valók, hanem urak. Hallottam én már olyan kijelentést is, „hiszen apám, nagyapám, dédapám idejében is ugyanebben az istállóban állt a jószág; az egész faluban mindenütt ilyen az istálló s ilyen volt emberemlékezet óta az egész környéken, ha akkor jó volt, ha akkor megélt s gyarapodott benne a jószág, miért pusztulna el most? Mi is csak olyan fajta állatokat tartunk, mint dédapáink, miért ne felelne meg tehát az istálló most, mikor eddig jó volt?” Ha már most az egyébként józan gondolkozású, értelmes gazdának megmagyaráztam, hogy dédapáink idejében több volt a legelő, a jószág az év jó részét a szabadban töltötte, a jó friss levegőn kénye-kedve szerint járhatott, kelhetett s az istállóba legfeljebb hálai tért s csak a legzordabb időben maradt egész nap benn, mig most a legelőket egymás után felszűnték, eke alá fogják s még aránylag szerencsés az az igavonó állat, mely naponként a levegőre jut, ha csak addig is, mig eke vagy szeker előtt jár: a gazda legtöbbször belátja ugyan,

hogy igazam van, de csak a legritkább esetben gondoskodik új, szellős, világos, tágas istállóról. Pedig egyre jobban terjed az a szokás, hogy a teheneket — csakhogy minél több tejet adjanak — ugyyszólván egész életük folyamán át sötét, füledt, szűk istállóban tartják. S aztán csodálkoznak azon, hogy a gümőkór egyre jobban terjed. Mintha bizony az egészségtelen istállóban, levegő s világosság nélkül tengődő állat ellenállóképesége nem csökkenne folyton folyvást, míg végre teljesen megtörik, s a végsőig elpuhult szervezet kész talaj a különféle betegségek számára. Ezt ma már minden egészségesen gondolkozó ember belátja.

Másképp áll a dolog a madárvédelemmel. Csak a természet őszinte rajongói, bámulói veszik észre, hogy mennyire fogy az éneklők tábora. A legtöbb gazda — tisztelet a kivételeknek — csak azon sopánkodik, hogy a káros rovarság évről-évre nagyobb hányadot szed. Gyümölcsre sokkal kevesebb, még jó, ha az egész fa el nem pusztul. Nagyot káromkodik, ha megkapja a szolgabíró vagy polgármester körrendeletét, mely súlyos büntetés terhe alatt meghagyja, hogy hernyózzon. Nagy mérgesen neki lát háznépével együtt a hernyószedésnek. Közben folyton zsörtölődik, hogy ilyen unalmas munkát kell végeznie, holott neki a szántóföldön egyéb sürgős teendője akadna. Morog, hogy hiábavaló munkát végez, mert hiszen a fa tetején s a vékony ágak végén levő hernyókat le nem szedheti s azok — ha már lerágták a felső részt — lemásznak s mégis csak elpusztítják a gyümölcsöt, levelet. Vagy tán akkor kezdje újra a munkát? Hát ebben igaza van!

De az nem jut eszébe, hogy gyermekét megfeddje, ha az madáriszket szed le. Gondolja, neki is, apjának is nagy öröme telt benne, élvezze fia is ezt a nemes gyönyört. Hisz most ugys sokkal több fáradságba kerül egy-egy fészket felkutatni, mint az ő gyermekkorában, mert most úgylátszik kevesebb van. Az azonban a világért se jutna eszébe, hogy viszont ezért több a hernyó!

Őszinte örömmel tölthet el tehát minden humanusan érző embert, hogy végre az ifjúság vezetői tették magukévá az állat- s madárvédelem ügyét s ország-szerete azon buzgólkodnak, hogy a gyermek fogékony lelkébe oltás a szeretetet minden élő teremtmény iránt. Új, nemesebb kor hajnala közelg, hiszen most már nemcsak az ész művelésére fordítanak gondot a tanárok, hanem a szív nemesbítésére is.

Csaknem egyidőben az ország két különböző pontján léptek akcióba a tanárok.

Róna Jenő pécsi főreáliskolai tanár részint az ottani helyi lapban, részint a pécsi népakadémián tartott előadásában iparkodott az állatvédelem eszméjének minél több hivatkozni. Első sorban arra kell törekednünk — írja —, hogy magyar népünk a természetet szeresse meg; érezze át, hogy a természet minden tagjának joga van az élethez; hogy minden élő lény, az egysejtűtől a sejtek millióiból összetettig érez, nélkülöz, mint az ember. Ha majd az emberek így gondolkodnak, akkor ezen természettudományi gondolkodásból fog fakadni az a szeretet, mely nemcsak embertársainkra, hanem a természet összes élő tagjaira kiterjed.

Tapasztalata szerint az állatkinzás oka leggyakrabban a tudatlanság, ezért kell a felvilágosító könyvecskéket minél szélesebb körben elterjeszteni. Az Orsz. Középisk. Tanáregyes. Közlönyének május 13-ki számában azt indítványozza, hogy a madarak és fák napja a középiskolákban is meghonosíttassék. Jórészen neki köszönhetjük, hogy a virágzó Mecsek-Egyesület keretében madárvédőosztály alakult.

Lugoson pedig *dr. Tafferner Béla* áll. főgymn. tanár buzgólkodik egy állatvédő egyesület szervezésén. Már az egész tél folyamán jegyzeteket készített s márczius elején a „Krassó-Szörényi Lapok“-ban „Közgazdaságunk némely bajairól“ címen mintegy 30 közleményt tett közzé. Vele párhuzamosan a „Südungarn“ című lapban ugyanez a cikksorozat németül is megjelent. A megye gazdasági egyesülete elhatározta, hogy e cikksorozatból külön lenyomatot készített s szétosztja. Ezenkívül az „Állatvédelem közgazdasági és erkölcsi hasznáról“ címen irt egy 1½ ivnyi terjedelmű értekezést, azt saját költségén kinyomatta és terjesztette.

A talaj tehát elő van készítve. S a tanár ur most már megkísérelheti egy állatvédő-egyesület megalakítását. Egyelőre több mint 30 tagot sikerült szereznie.

De még más örvendetes jelenséget is fel kell említenem. A lelkesek ugyanis mind nagyobb számmal lépnek be egyesületünk tagjainak sorába. A lugosi alakulófélben levő egyesületnek első tagja a gör. kath. püspök. Az ország másik részén a vas megyei Rohonc községben ugyanekkor megalapította *Jendrassics Péter* róm. kath. lelkész a gyermekek állatvédő-egyesületét, hazánkban a legelső. (Legközelebb bővebb cikkben ismertetjük.)

Végtelen örömmel köszöntjük a tanárokat és lelkeseket. Bárha példájuk nagyon sok társukat vonzaná körünkbe! akkor uralomra jutna a szeretet, az irgalmasság emberrel és állattal szemben egyaránt.

IRODALOM.

Szabadság földön, égen! Elbeszélés az Országos Állatvédő-Egyesület által jutalmazva, az ifjúság számára írta: *B. Büttner Lina*. Széchy Gyula rajzaival.

A jelzett cím alatt egy olyan ifjúsági irat fekszik előtünk, melyről megemlékezni ke lemes kötelességünknek tartjuk. A munka harminc fejezetben és 270 lapon egy összefüggő elbeszélés alakjában tárgyalja egy uri család, a falubeli iskola, a tanítók és iskolás gyermekek egymáshoz való viszonyát és tevékenységét, mondjuk együttműködését abban az irányban, hogy a gyermekek erkölcsi élete, a természet és az állatok iránt való szeretete, a szép és jó megbecsülése és a hazafias érzés kifejlődjék. A fejezetek közül kiemeljük a „Március 15.“ és „A szabadság ünnepén“ címűeket, melyekben a haza és szabadságszeretet versben és prózában dicsőítetik. Az állatvédelem eszméjének megkedveltetése érdekében valóban értékes anyagot találunk: „A gonosz pöffeteg“, „A tó viharban“, „A hószemfedő alul“, „Nem várt viszontlátás“, „A madarak és fák napja“

cimű fejezetekben. Az utóbb említett fejezet kiváló figyelmet érdemel, nemcsak azért, mert a Madarak és Fák napja a közoktatásügyi minisztérium ismert rendelete következtében most már nálunk is meg fog honosodni, hanem ez a fejezet külön megemlítést érdemel azért is, mert mondhatni kedves modorban tárgyalja az anyagot, azt nagy ügyességgel alkalmazza a gyermekek gondolatvilágához és az, a mi a madarokról mondatik, azok életének és természetrajzának kiváló ismeretéről és megfigyeléséről tanusodik. De a többi fejezetek is mindvégig a közönség által jól ismert irónó kellemes és kedves, a gyermekek szívéhez és értelmiségéhez szerencsésen szóló és a figyelmet lekötő írásmódban valódi gyermekolvasmányt nyújtanak. A csinosan kiállított könyvnek értékét Széchy Gyula sikerült rajzai emelik. Ezt a munkát, melyben a szerző nagy tapintattal és finom érzékkel emeli érvényre minden egyes fejezetben azt az igazságot, hogy az állatvédelem útján sajátképpen emberszeretetet és emberséges érzületeket oltunk a gyermekkedélyekbe, mindazoknak csak melegen ajánlhatjuk, akik népünk helyes nevelése iránt érdeklődnek. A munka: Budapest, a Franklin társulat, irod. intézet és könyvnyomda 1906. jelent meg. Ára kötve 3 kor. m. i.

Az állatvédelem közgazdasági és erkölcsi hasznáról. Irta Tafferner Béla. Örvedetes jelenségnek tartjuk, hogy az állatvédelem eszméinek terjesztésére irányuló irodalmi termékek száma folyton szaporodik és kiváltképpen örvedetes az, hogy komoly és tekintélyesebb társadalmi állásban lévő férfiak lépnek az állatvédelmi irodalom művelőinek karába. Az előttünk fekvő füzet is az említett örvedetes jelenségről tesz tanúságot. A szerző a lugosi állami főgymnáziumnak tanára, aki erős vonásokkal vázolja az országszerte tapasztalható állatkinzásokat és kiváltképpen köznépünknek igavonó állatainkkal való kiméletlen, meggondolatlan és durva bánásmódját. A szerző teljes joggal köznépünk nagy zömének tudatlanságában és hiányos nevelésében keresi az említett bajok forrását. A szerző dicséretreméltó nyíltsággal mutat rá arra a sajnálatraméltó tényre, hogy 20 millió lakosságunknak alig 55 százaléka tud írni, olvasni „s így“ folytatja a szerző „azt mondhatjuk, hogy a lakosság fele minden lelki művelődéstől el van zárva.“ Teljes joggal következteti ebből a szerző azt, hogy „semmi sem árulja el jobban az embereknek lelki műveltségét, mint az állatokkal való bánásmód. Azért megdönthetetlen igazsággá mondhathatjuk ki, hogy: az állatokkal való bánásmód mindenkor fokmérője valamely ember vagy nép lelki műveltségének is.“

Az állatokkal való durva és kegyetlen elbánás ostorozása mellett a szerző igen talpraesetten emeli ki az állatok kimélésének és védelmének mind az egyes állattartókra, mind pedig az országra nézve hasznos voltát és gyakorlati példákkal illusztrálja állításait. Mint egyéb hasonló röpiratok, úgy a jelen mű is hasznos szolgálatot tehet az állatvédelem eszméjének terjesztése érdekében. A füzet: Lugoson, Traunfellner Károly könyvny. 1906. jelent meg. m. i.

VEGYESEK.

Egy madáretető — mint emlékmű — felavatása. A soproni állatvédő-egyesület 1905. november 25-én megtartott rendkívüli közgyűlésén Muck Endre városi erdőgondnok tiszteletbeli tagjává választotta meg s elhatározta, hogy az egyesület céljainak megfelelő maradó emlékképpel ad kifejezést tiszteletének. E határozat következtében a Warisch-erdészlak közelében egy Muck nevet viselő nagyobb etető-állomást rendezett be. Ezt a madáretetőt április 7-én, este fél 7 órakor a „Dalfűzér“ dalegyület közreműködése mellett ünnepélyesen felavatták. Daczára annak, hogy meghívókat nem bocsátottak ki, s az ünnepély szokallan időben folyt le, mégis 50—60 vendég jelent meg.

Az ünnepeltért küldöttség ment. Megérkeztek a dalkör *Halmi E.* „Az én tanyám“ című dalával fogadta. Ezután dr. *Rätz Ottó* egyesületi elnök szép beszéd kíséretében átadta a madáretetőt; *Muck* köszönetét fejezte ki és megígérte, hogy a neki felajánlott s az ő nevet viselő madáretető állomást mindenkor hiven fogja gondozni. Az Isten szabad ege alatt tartott szép ünnepélyt a dalkör ismét énekkel fejezte be.

Végül a „Villa vendéglőben“ kedélyes vacsorára gyűltek össze a résztvevők. Dr. *Hatvan Ferenc* tanár pohárköszöntőjében a madárvédelem s az általános állatvédelem közgazdasági és etikai fontosságát méltalta s megemlékezett az ünnepelt érdemeiről, melyeket e téren szerzett.

Rohn Ferdinánd igazgató a soproni állatvédő-egyesület élénk tevékenységét s az I. titkár: *Krump Miklós* érdemeit méltalta. Dr. *Rätz* köszönetét fejezte ki a „Dalfűzér“ tagjainak szives közreműködésükéért, mire a dalkör ejnöke: dr. *Müller József* szívélyes szavakkal kijelentette, hogy közreműködésükkel csakis kellemes kötelességet teljesítettek. A pohárköszöntők közben a dalkör magyar és német dalokat adott elő. Késő éjjel a társaság szétoszlása előtt a szabadban *Muck* Endre tiszteletére szerénadót adtak; ezzel a lélekemelő ünnep véget ért.

Krump Miklós

Egyesületi hírek.

Országos Állatvédő Egyesület.

Uj tagok:

Alapító tagok: özv. Kolosváry Károlyné 50 koronával, özv. Beniczky-Batthyány Ilona grófnő 50 koronával.

Rendes tagok: Reinitz Béláné, kávé neje, Klemencsics Károly, magánhivatalnok, Auerbach Gábor tanító, dr. Kralovanszky Lászlóné ügyvéd neje, Csillag Gézané, Jurenák Aladár bankhivatalnok, baranyavári Ullmann Béla bankhivatalnok, Singer S. Herman kereskedő, gróf Csáky Gyula, Hodosz Lajosné gyáros neje, Balsam Károly, özv. Leitner Ferencné tisztv. özvegye, Nyirsy István gépész, Potlinka József, özv. Lorunzer Ferencné mérnök özvegye, Góth Jakabné, Ormai Lipót karnagy, Kalk Lajos magánzó, Siebenfreud Béláné, özv. Androvich Adolfné, Kállai Leó bankhivatalnok, Mende Bódogné, Benard Augusztia, Benard Vilmos, Leow Sándor hajóoszt, Németh Mariska, Beck Domonkos, Pasztorek István plébános, Rehak Lajos tőzsdés.

Nemesszivü rendelkezés.

Örömmel kell tapasztalnunk, hogy eszméink mindinkább tért hódítanak és a hatóságok is tőlük telhetőleg támogatják törekvéseinket. Erről bizonyosságot tesz azon alábbi rendelet, melyet Sopron város polgármestere adott ki a madarak (különösen a Sylvidák) érdekében.

Hirdetmény.

4528/1906. szám.

Ezennel közhírré tétetik, hogy az alóli tanács a löwérbirtokos számára kiadott és 8022/4215/1886. tan. sz. alatt helybenhagyott alkalmazkodási szabályok 2. §-ának végpontját, a mely a sövény nyesését június havában rendeli a városi löwérbizottságnak, a soproni állatvédő-egyesület kezdeményezése folytán előterjesztett és indokolt kérelmére oda módosította, hogy minden löwertulajdonos köteles a sövényét minden évben június hó 25-ike és július hó 10-ike közti időben megnyesni, s hogy a sövénynek a mondott időszak előtti megnyesése a madarak fészkei és tojásai pusztításának megakadályozása okából tilos.

Sopron, 1906. évi május hó 1-én.

Dr. Töpler Kálmán s. k.
polgármester.

Köszegi egyesület.

A köszegi állatvédő egyesület május hó 29-én tartott közgyűlésén lelkesedéssel határozta el, hogy Apponyi Albert gróf ő nagyméltóságát f. é. április 27. k. 26.120 sz. a „Madarak és fák napja“ megtartása tárgyában kiadott körrendeletéért üdvözlő s köszönetét fejezi ki.

A K. Á. E. ő Nagyméltóságának a következőkben tolmácsolja háláját és köszönetét, hogy a madárvédelem ügyén oly hatalmas eszközzel lendített.

Nagyméltóságú Miniszter Ur!

A midőn anyaegyesületünk az „Országos Állatvédő-Egyesület“ folyó évi március 14-én kelt felterjesztése, a „Madarak és fák napja“ tárgyában, Nagyméltóságodat arra indította, hogy ez üdvös intézmény meghonosítása érdekében folyó évi április 27-én 26.120. számú körrendeletét kiadja, a mi egyesületünket különösen is eltölti a legmelegebb hála érzete.

Egyesületünk elnöke volt az, a ki már 1899-ben „Magyarország madarai különös tekintettel gazdasági jelentőségükre“ című nagy művében először figyelmeztetett ez üdvös intézményre, mely az amerikai Babcock tanár elméjében fogamzott meg s 1894. óta az Egyesült-Államokban széltében elterjedve, az életben mindenképen bevált. És ugyancsak a mi egyesületünk köréből indult ki ez irányban a kezdő lépés is, mert mi voltunk az elsők, kik Európában, nyomban egyesületünk megalakulása évében, 1902. évi március hó 11-én szerényebb s a sikertől felbuzdulva ugyanaz év június 7-én nagyobb ünnepség keretében megültük a „Madarak napját“.

Feljogosítva érezzük hát magunkat arra — éppen ez intézmény gyakorlati kipróbálása alapján, — hogy Nagyméltóságodnak valóban böles és fentkölttelkü elhatározását, mint oly lépést üdvözölhessük a madárvédelem terén, mely mindenképpen döntő és alapvető jelentőségű. Ethisai és közgazdasági céljain az állatvédelemnek Nagyméltóságod kegyes intézkedése oly hatalmas eszközzel lendített, hogy immár váltig bizhatunk szándékunk gyorsabb megvalósításában és fokozottabb reménnyel tekinthetünk a jövőbe.

Az a lelkesedés, mely Nagyméltóságod körrendelete nyomán folyó évi május hó 29-én tartott közgyűlésünkön fellobbant sugalta egyszersmind elhatározásunkat, hogy külön is tolmácsoljuk Nagyméltóságod előtt nemes intézkedéseért legmélyebb hálánkat és köszönetünket s egyben arról is biztosítunk, hogy elsőrangu köteleességünknek fogjuk ismerni az új intézmény minél szélesebb körben való meghonosítását, terjesztését és fejlesztését, rajta leszünk továbbá minden erőnkkel, hogy az célját valóban elérje és csakugyan termőtalajává váljék a lelkek igazi nemesezésének.

Szerény egyesületünket Ngyzméltóságodnak kegyes jóindulatába ajánlva, maradunk
Köszeg, 1906. június 4.

legmélyebb tiszteletünk kifejezésével
a „Köszegi Állatvédő-Egyesület
nevében:

Tolnay János,
titkár.

Chernel István,
elnök.

Soproni egyesület.

A Soproni Állatvédő-Egyesület választmánya folyó évi május hó 12-én egy rendkívüli és utána a rendes gyűlést tartotta meg.

A rendkívüli gyűlés egyedüli tárgya gróf Apponyi Albert, m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur, ő Nagyméltóságának azon magas rendelete volt, a melyet a tanfelügyelőknek és a tanfelügyelőségi kirendeltségek vezetőinek adott ki és a melylyel a „A madarak és a fák napjainak“, hazánkban való meghonosítását elrendelni méltóztatott.

A rendkívüli gyűlés egybehívásának okát az elnök előadván, *Hatvan* Ferenc alelnök meleg szavakkal szólt a tárgyhöz, kiemelve azon körülményt, hogy a Soproni Állatvédő-Egyesület első titkáranak kezdeményezése folytán már ezelőtt három évvel külön-külön felkérte Sopron és Sopronmegye összes elemi iskoláit ezen szép, nemes és közhasznú intézmény meghonosítására; így tehát ő Nagyméltósága magas rendeletével az egyesületnek egy régi óhaja teljesült és az egyesületet annál nagyobb hála alá kötelezte.

Miután ő Nagyméltósága a rendeletet az Országos Állatvédő-Egyesület elnökének, méltóságos marosi *Máday* Izidor ny. m. kir. miniszteri tanácsos urnak felterjesztése folytán méltóztatott kiadni, elhatározta a gyűlés egyhangu-

lag, hogy 6 Nagyméltóságának, gróf Apponyi Albert miniszter urnak, az egyesület üdvözlete és hálás köszönete átiratilag fejezendő ki és hogy épp úgy fejezendő ki az egyesület köszönete az Országos Állatvédő-Egyesület elnökségének is.

Az ezután következett rendes gyűlés fontosabb tárgyai, illetve határozatai a következők voltak:

1. Az egyesületi könyvtár a színházterén lévő kath. főelemi iskola épületében lett elhelyezve.

2. Grimm Gusztáv ur ajándékozott az egyesületnek még 175 darab „Néma szenvedők” című könyvet.

3. A Muck Endre ur tiszteletére állított nagyobb madár-etető-állomás április 7-én este fél 7 órakor lett ünnepélyesen felavatva.

4. A soproni kir. állami adóhivatal felajánlott egyesületünknek alkalmazás céljából egy-egy darab A-B és C-féle, kárászi madár-fészkek-odut. Mi ezeket köszönettel elfogadtuk és alkalmaztuk a Wárisch közelében. Megfigyelésükre felkértük Muck E. erdőgondnok urat.

5. Az Országos Állatvédő-Egyesület ajándékozott egyesületünknek harminc darab Kukuljević József-féle madárvédelmi történetet.

6. A még volt készletünkől eladtunk 25 darab fészkek-odut.

7. Az utolsó gyűlés óta madaraink megvédése érdekében illetékes helyen egy izben tételtet feljelentés és felhívatóit ezen esetre a csendőrségnek és pénzügyőrségnek figyelme is.

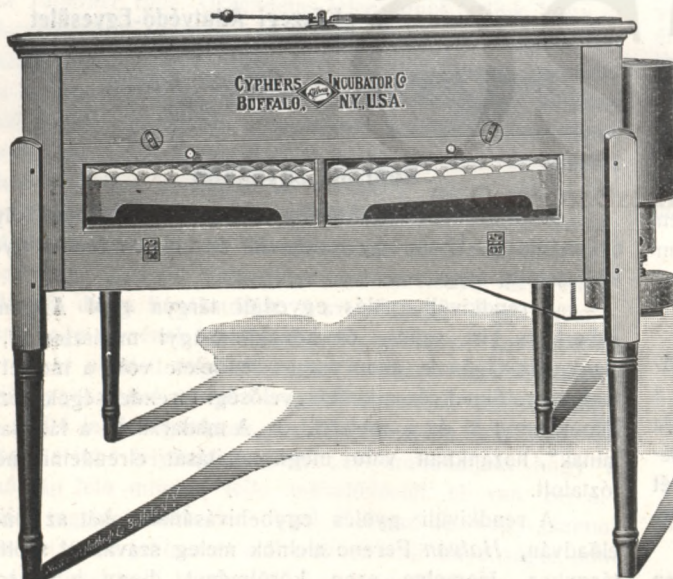
8. A városi tanács az idén is kifüggesztette a madarak megvédése érdekében kiadott ama rendeletét, a mely szerint a kertek sövényeit, azon időben, a mikor a madarak költenek, megnyesni nem szabad.

9. Felvétel mint új tag *Gosztola Sándor*.

10. Miután *Hatvan Ferenc* alelnök, mint a kanári tenyésztési ügyosztály elnöke, előadása szerint, Sopronban ezen ügy irányában érdeklődés nem található és ennek folytán ezen irányban egyelőre itt működni nem érdemes, ezen sajnós tény tudomásul vétetett és beszünttetett egyelőre ezen ügyosztály működése.

11. Kőszegi *Faugh Dezső* urnak a diszoklevele küldöttségileg lesz átnyújtva.

Felelős szerkesztő: Dr. KUKULJEVIĆ JÓZSEF.

A „Farbwerke Hoechst” czég Galloserin baromfi choleraszéruma

Kovács-féle „Unicum” tyukcsapófészek kizárólagosan. Továbbá baromfi-udvarok, telepek berendezése valamint az összes czikke a baromfi-tenyésztéshez, ugyszintén a Fattinger húsrostos baromfi eledele és az erőtakarmánygyár orpington melasse rovar és húsrostos baromfi-takarmánya legutánnyosabban beszerezhetők a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉ-nél Budapest, V. Állotmány-u. 31.

Cyphers Incubator Társaság Buffalo

(Amerika)

A világ legnagyobb

baromfi-keltető-gép gyára.

Tíz év alatt több mint 100.000 darab gépet szállított a gyár mind az öt világrészbe.

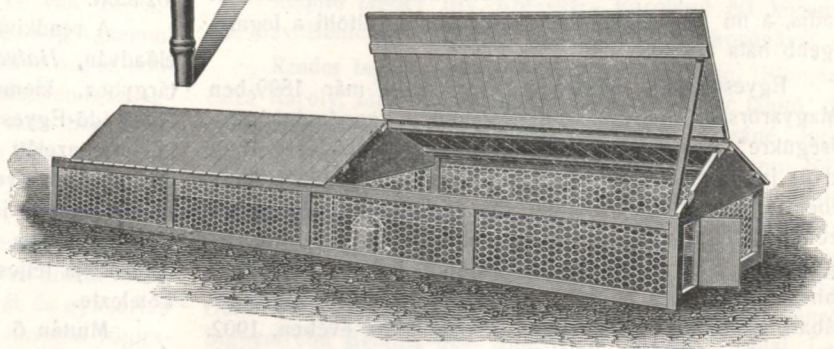
Kizárólagos vezérképviselőség Magyarország részére Szövetkezetünknel.

A keltető-gép előnye: 1. Hogy bár-

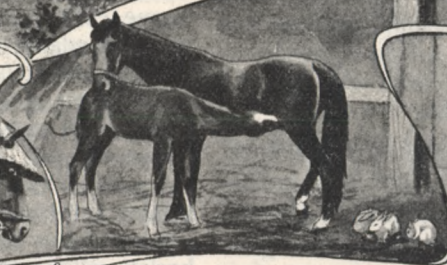
mikor, tehát éppen olyan időben, mikor a fiatal baromfinak magas ára van, állíthatunk elő piaczképes árut.

2. Nincs annyi veszélyesség a géppel, mint a kotló etetésével és tisztántartásával.

3. A gép megbízhatóbb mint a kolló, mert nem hagyja el a tojásokat.

ÁLLATVÉDELEM

o o o A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE o o o

o o KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN o o

IX., Ernő-utca 11-13. sz. Telefon 85-12.

Ezen lap közleményeinek utánnymását nemcsak szívesen megengedjük,
hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. || Előfizetési ára 1 évre 2 korona

III. ÉVFOLYAM

1906. NOVEMBER

11. SZÁM

Irodalmi pályázat

A vallás- és közoktatásügyi Miniszter Ur Önagyméltósága f. é. április hó 27-én 26120. sz. a. kelt rendeletével az «Országos Állatvédő Egyesület» kérelmére a «Madarak és fák nap»-jának megtartását az ország valamennyi népiskoláiban elrendelte. Az idézett rendelet értelmében, minden évben meghatározandó külön nap szenteltesék kizárólag arra a célra, hogy azon a napon a tanító a hasznos madarak természetével, jelentőségükkel, e madarak védelmének szaporításának szükséges voltával az erre szolgáló módokkal és eszközökkel az iskolai ifjúságot megismertesse és ugyanazt a napot felhasználja arra is, hogy a fáknak és cserjéknek a hasznos madarak fészkelésére és szaporodására való befolyását megvilágosítván, a fák és a befásítás nagy jelentőségét is megmagyarázza.

Az Országos Állatvédő Egyesület a «Madarak és fák nap»-jának meghonosítására hivatott néptani-

tók feladatát könnyíteni óhajtván megfelelő utmutatásokat és minta előadásokat szándékozik a néptanítók rendelkezésére bocsátani.

Ebből a célból az «Országos Állatvédő Egyesület» nyílt pályázatot hirdet egyelőre oly munkálatok megírására, melyek a «Madarak és fák nap»-jának mikénti megtartására nézve adandó rövid utmutatás mellett egy minta előadásba foglalják mindazt, ami a rendelet fentidézett szavai értelmében a hasznos madarak tekintetében elmondandó.

A pályaművek terjedelme két nyomtatott ivnél nagyobb ne legyen. A munkák f. é. december 31-ig az «Országos Állatvédő Egyesület»-hez, Bpest, IX., Ernő-u. 11-13. küldendők be. A bírálatot az erre felkért Magyar Ornithologiai központ és a budapesti (hivatalos) Tanító-Testület fogja eszközölni.

A megfelelőeknek talált pályaművek legjobbjanak szerzői részére egy 150 koronás, egy 100 koronás és két 50 koronás jutalomdíj áll rendelkezésére. Az